Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Gouden Hoofdstraat (Veurne, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017I85
September 2017

NOTA
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Voorafgaand: verslag van resultaten bureauonderzoek (2017C438) en verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek (2017I85)

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Erik Verbeke

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Programma van maatregelen 4

1.1 Administratieve gegevens 4

1.2 Synthese verslag van resultaten 5

1.3 Gemotiveerd advies 6

1.3.1 Volledigheid van het gevoerde vooronderzoek 6
1.3.2 De aanwezigheid van een archeologische site 7
1.3.3 De waardering van de archeologische site 8
1.3.4 Impactbepaling 8
1.3.5 De bepaling van de maatregelen 8

1.4 Programma van Maatregelen voor de vlakdekkende opgraving 9

1.4.1 De aanleiding van het onderzoek 9
1.4.2 Bepaling van de onderzoeksstrategie 9
1.4.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen 9
1.4.4 De resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem 10
1.4.5 De resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem 10
1.4.6 Onderzoeksstrategie- en methode 10
1.4.7 Eindcriteria 12
1.4.8 Eventuele afwijkingen van de CGP 12
1.4.9 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders 12
1.4.10 Raming inzake tijd en kosten 12
1.4.11 Risicofactoren 13
1.4.12 Vondsten 13

1.5 Conclusie 13

Deel 2: Bibliografie 14

FIGURENLIJST (2017I85)

Figuur 1: Aanduiding onderzoeksgebied op de GRB- kaart (bron: Geopunt) 4

Figuur 2: Allesporenplan met aanduiding van de advieszone voor vervolgonderzoek.....11

TABELLENLIJST (2017I85)

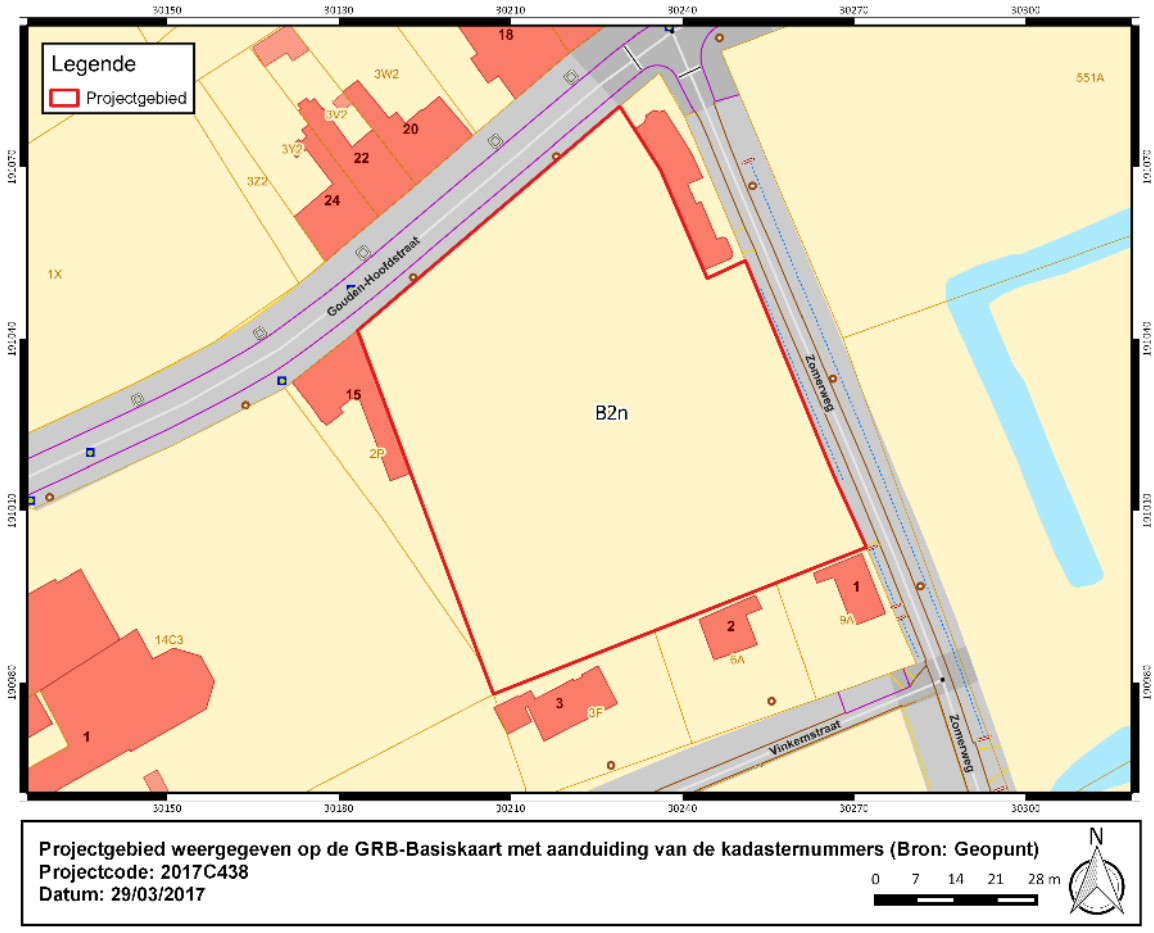
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 4

Deel 1: Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Projectcode	2017I85	
b) Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan	/	
c) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Janiek Degryse OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Veurne
	Deelgemeente	Vinkem
	Postcode	8630
	Adres	Gouden Hoofdstraat
	Toponiem	Gouden Hoofdstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X_{min} = 30125 Y_{min} = 190960 X_{max} = 30318 Y_{max} = 191094
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Veurne, Afdeling 9, Sectie B, nr. 2N Figuur 1	

Figuur 1: Aanduiding onderzoeksgebied op de GRB- kaart (bron: Geopunt)

1.2 Synthese verslag van resultaten

De aanleiding van het onderzoek vormt de verkaveling met verschillende woonvolumes in de hoek gevormd door de Gouden Hoofdstraat en de Zomerweg te Vinkem, deelgemeente van Veurne. Het projectgebied heeft een totale oppervlakte van 5132m². Het bodemarchief is omwille van de geplande activiteiten over de gehele oppervlakte bedreigd. Een bureauonderzoek wees bovendien op een aanzienlijk potentieel op archeologische relicten. Er werd daarom een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Dit werd uitgevoerd op 11 en 12 september 2017.

Met dit onderzoek werd vastgesteld dat er ter hoogte van het plangebied sprake is van beginnende bodemvorming in een zandlemige moederbodem net onder de teelaarde. Het archeologisch relevante niveau bevindt zich eveneens net onder de teelaarde. De beginnende bodemvorming uit zich echter in een zogenaamde verweringshorizont (Bw horizont) die een verbruining van de bodem veroorzaakt. Dit bemoeilijkt de leesbaarheid van archeologische sporen. Bovendien kent het terrein, in het bijzonder centraal van de zuidwestelijke tot de noordoostelijke rand, een intense verstoring, mogelijk te interpreteren als de relicten van een boomgaard.

Desalniettemin werden er verscheidene archeologisch relevante sporen aangetroffen. De voornaamste hiervan zijn minstens twee crematiegraven in het noordwestelijk deel van het plangebied. Op basis van de vorm en het aardewerk in de graven moeten deze vermoedelijk in de late ijzertijd tot Romeinse periode gedateerd worden. Daarnaast werden nog verscheidene kuilen, greppels en grachten aangesneden. De meeste hiervan bevinden zich eveneens in het noordwestelijke deel van het plangebied. Enkele zijn wellicht eveneens in de protohistorie of Romeinse periode te dateren. Vaak wordt er echter (laat) middeleeuws aardewerk mee geassocieerd. De functie van deze sporen is vaak onduidelijk. De meeste zijn vermoedelijk te interpreteren als *off site* fenomenen, mogelijk relicten van percelering en landbewerking vanuit de nabijgelegen dorpskern van Vinkem.

Vermoedelijk zijn de aangetroffen crematiegraven onderdeel van een grafveld dat in de late ijzertijd tot Romeinse periode is te dateren. De kans is reëel dat bij een vervolgonderzoek aan de hand van een vlakdekkende opgraving en natuurwetenschappelijk onderzoek meer informatie kan verkregen worden over dit grafveld. Meer bepaald kunnen (preciezere) gegevens bekomen worden over de datering, omvang en structuur van het grafveld alsook informatie over de begraven populatie, hun fysisch antropologische gegevens, sociale status, grafrituelen, e.d.
Enig vervolgonderzoek zal voor het middeleeuwse aspect van de site vermoedelijk weinig extra informatie opleveren gezien het *off site* fenomenen betreft met weinig diagnostische kenmerken.

Het aantal mechanische prospecties en opgravingen in de regio is relatief zeldzaam, waardoor vooral de oudere archeologische perioden ondervertegenwoordigd zijn. Uit het weinige onderzoek blijkt echter dat deze oudere perioden wel degelijk aanwezig zijn. Het huidige vooronderzoek bevestigt dit, het trof vooralsnog te Vinkem de oudst gekende sporen aan. Het is dan ook van belang om de aangetroffen site, in het bijzonder het vermoedelijke grafveld uit de late ijzertijd tot Romeinse periode, nader te onderzoeken. De bekomen gegevens zullen een belangrijke aanwinst betekenen voor de historische en vooral de archeologische kennis van de regio. Er wordt daarom een vlakdekkende opgraving geadviseerd van het noordwestelijke deel van het plangebied. Op basis van de vermoedelijke locatie van het grafveld werd een advieszone van ca. 1600m² bepaald. Gezien er voorlopig geen duidelijke begrenzing van het grafveld werd vastgesteld, wordt geadviseerd om een bijkomende 500m² opgraving te voorzien. Deze kan dan, indien nodig, gebruikt worden om de advieszone in een of meerdere richtingen uit te breiden nadat meer informatie beschikbaar is op basis van de eerste resultaten van het vervolgonderzoek.

1.3 Gemotiveerd advies

1.3.1 Volledigheid van het gevoerde vooronderzoek

Ten gevolge van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt een archeologische opgraving geadviseerd voor een deel van het projectgebied.

Volgende onderzoeksmethoden werden vooreerst overwogen conform artikel 5.2 van de Code van Goede Praktijk:

-gespecialiseerd archivalisch onderzoek: in specifieke gevallen is bijkomend gespecialiseerd bronnenonderzoek aangewezen. Deze vorm van diepgaander vooronderzoek heeft vooral betrekking op zeer specifieke contexten waarbij de archeologische/historische waarde niet afgeleid kan worden uit de standaardbronnen die voor de opmaak van een archeologienota geraadpleegd worden. Eén van de meest voorkomende situaties waar bijkomend archivalisch onderzoek in de meeste gevallen noodzakelijk wordt geacht betreft plangebieden gelegen in de frontzone van de Eerste Wereldoorlog of historische stadskernen.
In het geval van “Veurne - Gouden Hoofdstraat” wordt verder doorgedreven archiefonderzoek als weinig zinvol beschouwd. Het historisch en cartografisch onderzoek, met uitzondering van de Ferrariskaart, heeft reeds aangetoond dat het terrein een continue agrarische functie had. Op de Ferrariskaart wordt in het zuidoostelijke deel van het plangebied een gebouw gesitueerd. Er werd echter geen enkel spoor van dit gebouw teruggevonden tijdens het proefsleuvenonderzoek. De geplande werken zullen dan ook geen invloed hebben op de potentiële onderzoeksbronnen voor dit gebouw. Verder historisch onderzoek dat niet in het kader ligt van archeologische relicten die door de geplande werken bedreigd worden behoort niet tot de huidige doelstellingen. Vanuit deze redenering is gespecialiseerd archivalisch onderzoek van geen nut.

-landschappelijk bodemonderzoek: een landschappelijk bodemonderzoek kan zinvol zijn indien een complexe landschappelijke situatie en bijgevolg complexe verticale stratigrafie verwacht wordt. Bijvoorbeeld in een beekdal of aan de voet van een helling. Ook als de verstoringshistoriek van het terrein niet duidelijk is, bijvoorbeeld indien blijkt uit het bureauonderzoek dat het terrein bebouwd geweest is maar geen plannen beschikbaar zijn of activiteiten plaats hebben gevonden waarvan niet duidelijk is in welke mate zij een ernstige impact hebben gehad op de ondergrond (cfr. zandwinning e.d.).
In het geval van “Veurne - Gouden Hoofdstraat” is verder landschappelijk bodemonderzoek weinig zinvol. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd immers reeds voldoende informatie verzameld betreffende de landschappelijke context van het projectgebied aan de hand van profielputten.

-geofysisch onderzoek: een geofysisch onderzoek heeft in hoofdzaak als doel om, zonder ingreep in de bodem, grotere ondergrondse anomalieën in kaart te brengen. In hoofdzaak betreft het structuren zoals funderingen van bijvoorbeeld oude kloosters, kastelen maar ook bunkers, baksteenovens of grote metaalconcentraties die niet meer zichtbaar zijn aan de oppervlakte.
In het geval van “Veurne - Gouden Hoofdstraat” is de toepassing van deze onderzoeksmethode van geen nut. Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen grote stenen of metalen structuren in de ondergrond aangetroffen. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat deze wel aanwezig zouden zijn in de rest van het projectgebied. Een geofysisch onderzoek op deze planlocatie zou een overbodige kost betekenen.

-veldkartering: een veldkartering of “field-walking” bestaat uit een systematische visuele inspectie van een terrein en het inventariseren van eventuele oppervlaktevondsten. Deze prospectiemethode wordt bij voorkeur aangewend op terreinen die een zekere mate van (regelmatige) oppervlakte bewerking kennen, dus hoofdzakelijk op akkers. De kartering wordt gewoonlijk uitgevoerd in parallelle raaien met een

regelmatige tussenafstand. Soms wordt ook in een raster gewerkt indien een gedetailleerder beeld gewenst is. Op basis van waarnemingen kunnen eventueel interessante zones afgebakend worden. Afhankelijk van het karakter van het gerecupereerde vondstmateriaal kunnen gerichtere keuzes gemaakt worden in de eventueel te volgen onderzoeksstrategie op een terrein.
Op het projectgebied “Veurne - Gouden Hoofdstraat” is een veldkartering weinig zinvol. Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een steentijdvindplaats. Ook wordt het terrein niet langer bewerkt en is het begroeid met gras. Een veldkartering zou dan ook een overbodige kost betekenen.

-verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek: een verkennend archeologisch onderzoek heeft als doel eventuele afgedekte archeologische vindplaatsen in kaart te brengen door middel van een extensief boorgrid. In geval van een positieve waardering kan met behulp van een waarderend booronderzoek in een intensiever grid de artefactenconcentratie gelokaliseerd worden. Op basis van de resultaten van deze booronderzoeken kan overgegaan worden tot de aanleg van proefputten of een opgraving in functie van steentijdsites.
Hierbij moet erop gewezen worden dat de aandacht bij deze vorm van onderzoek uitgaat van *in situ* bewaarde vondstconcentraties. Dit gegeven impliceert dat bewaarde vindplaatsen gezocht moeten worden op landschappelijke locaties waar de kans op afgedekte archeologie reëel is, zoals aan de voet van een helling of andere locaties waar de beschermingscondities ideaal zijn voor kwetsbare contexten bv. de aanwezigheid van plaggendekken etc.
In het geval van “Veurne - Gouden Hoofdstraat” is een prospectie met als doel de lokalisatie en waardering van steentijdvindplaatsen niet aangewezen. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een steentijdvindplaats gevonden tijdens het proefsleuvenonderzoek. De kans dat zich nog een intacte vondstenconcentratie op het projectgebied bevindt is zo goed als onbestaand.

-proefsleuven: een proefsleuvenonderzoek (net als proefputten in stedelijke context) heeft als doel, steekproefsgewijs, het terrein archeologisch te inventariseren en vanuit de resultaten een wetenschappelijk beargumenteerde uitspraak te doen over het al dan niet overgaan tot een (gedeeltelijke) vlakdekkende opgraving. Standaard wordt bij een proefsleuvenonderzoek tussen de 10% en 12,5% van het terrein archeologisch geïnventariseerd. Normaliter worden de proefsleuven in een regelmatig parallel patroon ingeplant om zo tot een wetenschappelijk verantwoorde inschatting te komen van de aan- of afwezigheid van bewaarde archeologische relicten.
Dit onderzoek werd reeds uitgevoerd in het geval van “Veurne - Gouden Hoofdstraat”. Aan de hand van het proefsleuvenonderzoek werd voldoende informatie bekomen om een onderbouwd advies te geven voor vervolgonderzoek. Meer bepaald wordt een archeologische opgraving voor een deel van onderzoeksgebied geadviseerd.

1.3.2 De aanwezigheid van een archeologische site

Het dekstoponderzoek heeft niet kunnen aantonen dat het terrein vrij is van archeologische relicten. Landschappelijke, historische en archeologische indicatoren wezen bovendien op een aanzienlijk potentieel op archeologische relicten ter hoogte van het projectgebied. Verder onderzoek was dan ook noodzakelijk om uitspraken te kunnen doen over het al dan niet aanwezig zijn van een archeologische site.
Het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek heeft minstens twee crematiegraven aan het licht gebracht die vermoedelijk wijzen op de aanwezigheid van een funeraire site, meer bepaald een grafveld. Aan de hand van het aardewerk dat in de graven en de omgeving werd aangetroffen kan deze site vermoedelijk in late ijzertijd tot Romeinse periode gedateerd worden.
Naast de funeraire site werden tevens enkele *off site* fenomenen aangetroffen in de vorm van kuilen en greppels of grachten. Mogelijk zijn enkele hiervan eveneens in de late ijzertijd tot Romeinse periode te dateren, de meeste zijn echter in de (late) middeleeuwen te dateren.

1.3.3 De waardering van de archeologische site

Gezien de stand van het onderzoek en de aangetroffen sporen is vervolgonderzoek aan de hand van een vlakdekkende opgraving ten zeerste aangeraden. Het aantal mechanische prospecties en opgravingen in de regio is immers relatief zeldzaam, waardoor vooral de oudere archeologische perioden (steentijden, metaaltijden, Romeinse periode en vroege middeleeuwen) bijzonder ondervertegenwoordigd zijn in het archeologische en historische onderzoek van de regio. Uit het weinige onderzoek blijkt echter dat deze oudere perioden wel degelijk aanwezig zijn. Het huidige vooronderzoek bevestigt dit, het trof de vooralsnog te Vinkem de oudst gekende sporen aan. Het is dan ook van belang om de aangetroffen site, in het bijzonder het vermoedelijke grafveld uit de late ijzertijd tot Romeinse periode, nader te onderzoeken. De bekomen gegevens zullen een belangrijke aanwinst betekenen voor de historische en vooral de archeologische kennis van de regio.

1.3.4 Impactbepaling

Daar de geplande werken de archeologische vindplaatsen volledig zullen verstoren, is het noodzakelijk om deze aan een vervolgonderzoek te onderwerpen voor de werken van start gaan.

1.3.5 De bepaling van de maatregelen

Het bureauonderzoek en het proefsleuvenonderzoek hebben aangetoond dat er nog belangrijke archeologische relicten aanwezig zijn op de site. Verder onderzoek d.m.v. een vlakdekkende opgraving lijkt hiervoor aangewezen. In het volgende hoofdstuk wordt een programma van maatregelen opgemaakt.

1.4 Programma van Maatregelen voor de vlakdekkende opgraving

1.4.1 De aanleiding van het onderzoek

De opdrachtgever plant een verkaveling voor 11 loten met 11 woonunits bestemd voor private woningbouw (1 lot voor gesloten bebouwing, 5 loten voor halfopen bebouwing en 4 loten voor open bebouwing). Naast deze woonunits wordt tevens een nieuwe wegenis en een bufferbekken aangelegd. De totale oppervlakte van de verkaveling bedraagt 5132 m². De planlocatie ligt momenteel braak en is begroeid met gras. Het bodemarchief is omwille van de geplande activiteiten over de gehele oppervlakte bedreigd.

1.4.2 Bepaling van de onderzoeksstrategie

De keuze voor een vlakdekkende archeologische opgraving werd afgetoetst aan de vier criteria die genoemd worden in de Code van Goede Praktijk (CGP artikel 5.3):

- mogelijk? Het terrein is toegankelijk. Een vlakdekkende opgraving kan volgen zonder bijkomende maatregelen.

- nuttig? Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is het archeologisch potentieel van het projectgebied duidelijk (cfr. 1.3.3). In het noordwestelijk deel van het terrein werden immers minstens twee crematiegraven aangetroffen die vermoedelijk te dateren zijn in de late ijzertijd tot Romeinse periode. Deze wijzen vermoedelijk op de aanwezigheid van een grafveld uit deze periode. Sites uit deze periode waren vooralsnog niet gekend voor de regio Vinkem en zijn ook in de ruimere omgeving zeldzaam. Verder onderzoek van de site is dan ook nuttig aangezien het een significante bijdrage kan leveren tot de kennis van de late ijzertijd en/of Romeinse periode van de nabije en mogelijk ook ruimere omgeving.

- schadelijk? Gelet op de aard van de werken, is het aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd. Een vlakdekkende opgraving is dan ook de enige manier om de aanwezige relicten voldoende te registreren.

- noodzakelijk? Archeologische relicten zijn door de geplande werken bedreigd. *In situ* bewaring van deze sporen is, gezien de geplande werken, onmogelijk. Omwille van dit gegeven wordt een opgraving noodzakelijk geacht.

1.4.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doel van een vlakdekkende opgraving is een archeologische registratie en fysiek onderzoek van eventueel waargenomen archeologische relicten.
Hierbij is het van belang dat tenminste de volgende onderzoeksvragen beantwoord worden (indien relevant):

Materiële cultuur:

- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, en wat is de vondstdichtheid?
- Wat is de conserveringsgraad van de verschillende materiaalcategorieën (inclusief eventueel aanwezig archeobotanisch en archeozoölogisch materiaal)? Zijn er verschillen op te merken op basis van periode of ligging binnen de site?
- Is er een typologische ontwikkeling van het aardewerk uit de aangetroffen perioden waarneembaar? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekking tot aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende regio's toepasbaar? Welke overeenkomsten welke verschillen zijn aanwijsbaar?
- Is er sprake van culturele invloeden vanuit andere gebieden? En zo ja: van waar en welke invloeden?

- Zijn er aanwijzingen voor (handels-)contacten met (lokale/regionale) nederzettingen of handelscentra?
- Wat kan er op basis van het vondstmateriaal gezegd worden over de materiële cultuur en de socio-economische positie in de verschillende perioden? Zijn er aanwijzingen voor chronologische verschuivingen?

Funeraire site:

- Zijn er nog andere graven aanwezig? Maken ze samen met de eerder ontdekte graven deel uit van een grafveld? Zijn er aanwijzingen voor verschillende gebruiksfasen van het grafveld?
- Indien er sprake is van meerfasigheid: is er een duidelijk (ruimtelijk) onderscheid merkbaar tussen de sporen uit de verschillende perioden? Hoe verhouden deze zich t.o.v. elkaar?
- Zijn er funeraire structuren aanwezig die tijdens het vooronderzoek gemist werden (enclos, kringgreppel, palenkrans, e.d.)?
- Kan het grafveld, eventueel op basis van aangetroffen structuren, begrensd worden in de ruimte?
- Zijn er pathologische data verzameld uit de grafcontexten en welke elementen kunnen hieruit afgeleid worden?
- Zijn er aanwijzingen voor de sociale status van de mensen die zijn begraven?
- Zijn de begraven mensen een representatieve weergave van de volledige bevolkingsgroep of is er selectie gebeurd op basis van geslacht, leeftijd, e.d.?
- Zijn er verschillende grafrituelen vast te stellen? En zo ja, zijn deze te koppelen aan de sociale status, het geslacht, de leeftijd, …?

Algemeen:

- Wat betekenen de resultaten voor een aanvulling van de kennisleemtes binnen de lokale en regionale geschiedenis?

1.4.4 De resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Er werd een bureauonderzoek uitgevoerd (2017C438). De resultaten van dit vooronderzoek wijzen op een beduidend archeologisch potentieel van het plangebied. Gelet op de aard van de geplande werken moet uitgegaan worden van een aanzienlijke verstoring van het bodemarchief over het volledige oppervlak van het projectgebied.

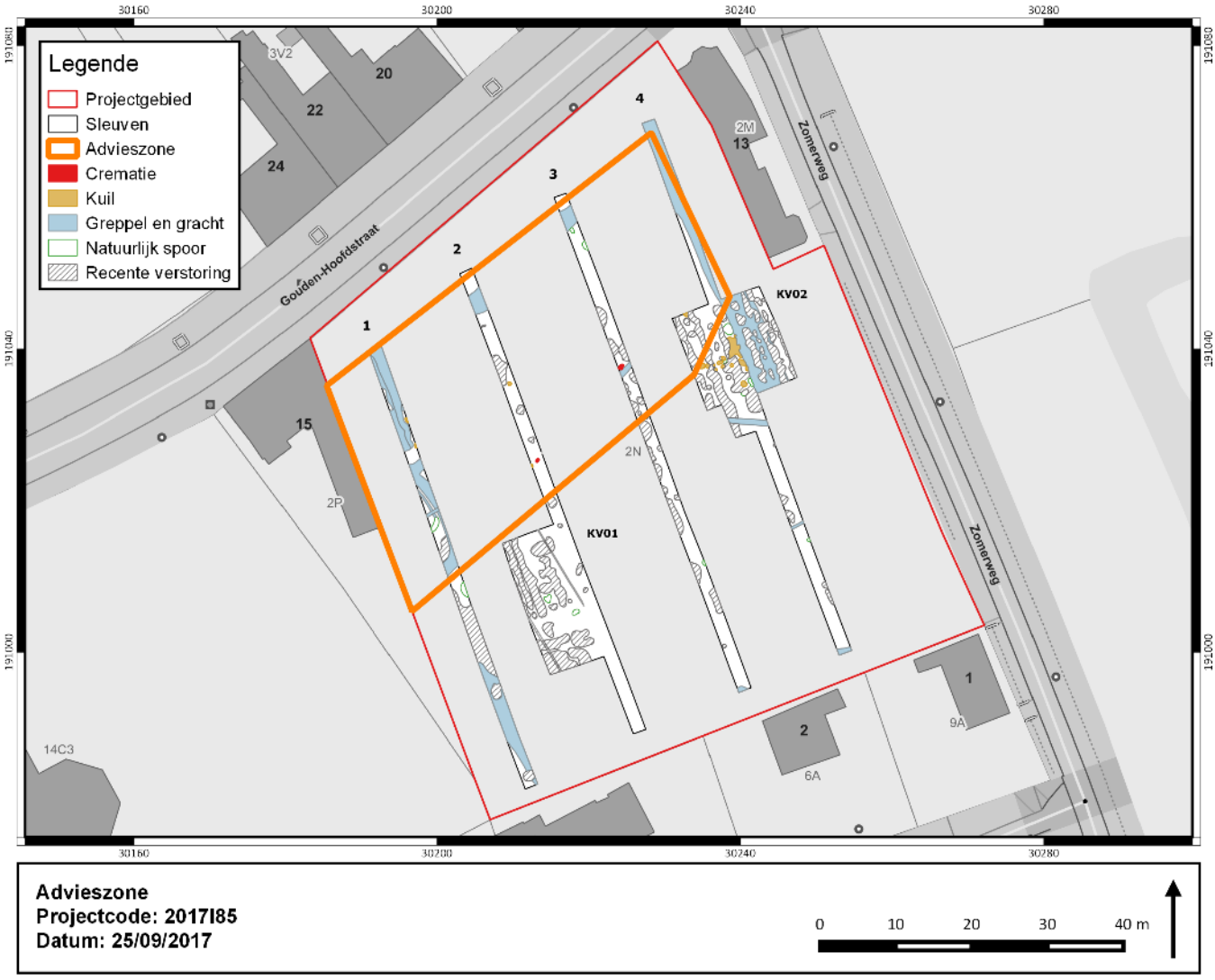
1.4.5 De resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem

Een proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd van 11 tot 12 september 2017 (2017I85). Het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek heeft minstens twee crematiegraven aan het licht gebracht die vermoedelijk wijzen op de aanwezigheid van een funeraire site, meer bepaald een grafveld. Aan de hand van het aardewerk dat in de graven en de omgeving werd aangetroffen kan deze site vermoedelijk in late ijzertijd tot Romeinse periode gedateerd worden.
Naast de funeraire site werden tevens enkele *off site* fenomenen aangetroffen in de vorm van kuilen en greppels of grachten. Mogelijk zijn enkele hiervan eveneens in de late ijzertijd tot Romeinse periode te dateren, de meeste zijn echter in de (late) middeleeuwen te dateren.
Het belang en de noodzaak voor verder onderzoek ter hoogte van de funeraire site werd reeds eerder aangetoond (cfr. 1.3.3 en 1.4.2). Een vervolgonderzoek is m.a.w. absoluut noodzakelijk.

1.4.6 Onderzoeksstrategie- en methode

Omwille van voorgaande argumentatie wordt een vlakdekkende opgraving als meest geschikte onderzoeksmethode naar voor geschoven. Het vervolgonderzoek moet zich vooral toespitsen op het mogelijke grafveld uit de late ijzertijd tot Romeinse periode. Dit grafveld lijkt zich te beperken tot het

noordwestelijke deel van het plangebied. De advieszone voor het vervolgonderzoek wordt op onderstaande figuur aangeduid. De begrenzing is bepaald op basis van de vermoedelijke locatie van het grafveld. Als zuidoostelijke grens wordt de start van de zone met een meer intensieve verstoring genomen. De oppervlakte van de advieszone bedraagt 1600m². Gezien er voorlopig geen duidelijke begrenzing van het grafveld werd vastgesteld, wordt geadviseerd om een bijkomende 500m² opgraving te voorzien. Deze kan dan, indien nodig, gebruikt worden om de advieszone in een of meerdere richtingen uit te breiden nadat meer informatie beschikbaar is op basis van de eerste resultaten van het vervolgonderzoek.

Figuur 2: Allesporenplan met aanduiding van de advieszone voor vervolgonderzoek.

Het archeologisch vlak wordt laagsgewijs aangelegd door een kraan met platte kraanbak, onder begeleiding van de veldwerkleider. De graafmachine dient over voldoende vermogen te beschikken om een vlotte werking te garanderen (bv. Hitachi Zaxis 210). De kraanbak is minimaal 2 m breed, indien gewenst door de uitvoerder van de werken kan geopteerd worden voor een kraanbak van 3,5 m breed om zo het archeologisch vlak sneller aan te leggen.
Bij de opgraving dienen voldoende archeologische profielkolommen aangelegd te worden tot zeker 60cm in het ongeroerd sediment.
Conform de Code van Goede Praktijk, artikel 9.3 ligt de beslissing tot natuurwetenschappelijke staalname bij de veldwerkleider. Dit dient uiteraard te gebeuren in overleg met de aardkundige en Onroerend Erfgoed waar relevant. In de opmaak van de raamprijs wordt een stelpost natuurwetenschappelijk onderzoek voorzien die kan aangesproken worden indien nodig.
Voor de conservatie en natuurwetenschappelijk onderzoek worden volgende waarderingen en analyses aanbevolen.

Conservatie

- 2VH conservatie object

Waardering (naar schatting; nader te bepalen tijdens het onderzoek door de veldwerkleider)

- 10VH waardering fysisch antropologisch onderzoek

Analyses en dateringen (naar schatting; nader te bepalen tijdens het onderzoek door de veldwerkleider)

- 10VH ^{14}C-dateringen (verbrande botresten)
- 10VH fysisch antropologisch onderzoek
- 10VH anthracologisch onderzoek
- 10VH röntgenopnames metaal

1.4.7 Eindcriteria

De archeologische opgraving wordt als succesvol beschouwd indien alle waargenomen archeologische entiteiten op een wetenschappelijke wijze onderzocht zijn, er een beargumenteerd antwoord op de onderzoeksvragen geformuleerd kan worden en het eindrapport wordt opgeleverd.

1.4.8 Eventuele afwijkingen van de CGP

Voor de opgraving worden geen situaties verwacht waarin afgeweken zal worden van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

1.4.9 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldteam bestaat minimaal uit:

- één veldwerkleider onder begeleiding van een erkend archeoloog. Deze veldwerkleider heeft aantoonbare ervaring op minstens 10 opgravingen op zandleembodems, waarvan 5 op een site met funeraire sporen.

- één assistent-archeoloog, hij/zij heeft aantoonbare ervaring op minstens 2 opgravingen op zandleembodems, waarvan minstens 1 op een site met funeraire sporen.

- aangevuld met medewerkers die houder zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit.

- één aardwetenschapper die minstens 1/3 van de duur van het veldwerk op het terrein aanwezig is. Hij/zij heeft een grondige kennis van en relevante ervaring met zandleembodems. De aardkundige ondersteunt de archeologen bij de aanleg van het opgravingsvlak en de interpretatie van de bodemprofielen.

Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet onder toezicht van de erkende archeoloog.

1.4.10 Raming inzake tijd en kosten

Veldwerk: 7 werkdagen met een team van 5.
Opmaak nota
Verwerking en rapportage: 9 werkdagen

➔ Raming kostprijs: ca. 40000 euro

Natuurwetenschappelijk Onderzoek (NWO): voorziene hoeveelheid 10% van totale kostprijs

1.4.11 Risicofactoren

Voor de vlakdekkende opgraving worden geen bijkomende risico's verwacht. Personeel dat werkzaamheden uitvoert in de nabije omgeving van een draaiende graafmachine moet visueel duidelijk herkenbaar zijn zoals gebruikelijk.

1.4.12 Vondsten

Conservatie en overdracht van het ensemble gebeurt na afloop van de vlakdekkende opgraving conform de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Bij de start van de vlakdekkende opgraving worden door de erkende archeoloog, veldwerkleider en initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en/of het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch archief. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van het opgravingsarchief plaats.

1.5 Conclusie

In het kader van geplande werkzaamheden die het bodemarchief bedreigen, werden voor het projectgebied Veurne Gouden Hoofdstraat een bureauonderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. De resultaten van het bureauonderzoek wezen op een beduidend archeologisch potentieel van het plangebied. Het proefsleuvenonderzoek bevestigde dit potentieel met het aantreffen van relatief grote hoeveelheden handgevormd en Romeins aardewerk alsook minstens twee crematiegraven die vermoedelijk te dateren zijn in de late ijzertijd tot Romeinse periode. Deze vondsten en sporen wijzen vermoedelijk op de aanwezigheid van een grafveld dat in het noordwestelijk deel van het plangebied is te situeren. Dit soort sites zijn vooralsnog onbekend in de regio Vinkem en zijn ook in de ruimere omgeving zeldzaam. Er wordt aangetoond dat dit een gevolg is van de stand van het onderzoek, en niet van een archeologische realiteit. Centraal en meer zuidoostelijk is het plangebied archeologisch gezien minder relevant omdat er enkel recente verstoringen of *off site* fenomenen uit de (late) middeleeuwen werden aangetroffen.

Gezien het belang van de funeraire site in relatie tot de nabije en ruimere omgeving en de verstorende aard van de toekomstige ingrepen is een vlakdekkende archeologische opgraving van het noordwestelijke deel van de site aangewezen. De potentiële kenniswinst uit een opgraving van het centrale en zuidoostelijke deel weegt daarentegen niet op tegen de kostprijs.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2017

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt